

Björkved säljes

En dos humanism istället för hindersinriktade beslut. Det har Solkraft kört med i trettio år och det har hjälpt många.

Text: Leif Stenberg | Bild: Ole Husby, flickr | [Prenumerera](#) | Artikel i SocialPolitik nr 2 2017

Kvinnan är strax över 20 år. Flykting från Eritrea. När hon drar igång arbetet med att kapa bräder, där precisionen handlar om delar av en millimeter, är det knappt att männen som tar vid längs bandet hinner med.

100 människor som arbetar vid en såg i Skelleftehamn. 60 av dem är tidigare missbrukare, kriminella, psykiatrins patienter, har diagnoser av ADHD-karaktär, gått in i väggen eller av andra skäl hamnat utanför arbetsmarknaden. 40 är ensamkommande flyktingar.

När mentalsjukhusen lades ner för över 30 år sedan återbördades patienterna till sina hemkommuner. Vad skulle man göra med alla människor?

I Skellefteå startade kommunen Solkraft, där skulle människorna bli behövda och ingå i ett sammanhang. "Vad vill du göra?" Aldrig: "Vad är det för fel på dig?"

Med ett nära samarbete mellan stat, kommun och landsting runt den enskilde, där även arbetsgivare och fackföreningsrörelse involverades, blev resultatet enastående. När psykiatrierna började baka bröd och bjuda brevbärarna på frukost under tidiga morgnar bröts deras isolering.

Då knackade A-laget på socialsekreteraren Tage Lundbergs rygg, en av initiativtagarna till Solkraft. "Vi vill också ha något att göra!"

Strax därpå började de renovera kontorsmöbler som kommunen kasserat. A-laget höll sig nyktra, det blev återbruk både av människor och möbler. De senare gick att sälja med förtjänst. Pengarna användes för att köpa in datorstyrda sågar till sågverket som startades i Skelleftehamn, då ett av Europas

modernaste. Stoltare A-lag fanns inte i denna värld.

Idag arbetar 600–700 människor varje år vid Solkrafts arbetsplatser. Dryga 10 procent går varje år ut i riktiga jobb eller studier. Kommunens kostnad är 70 miljoner, men allt som produceras går att sälja för minst 60 miljoner. Vinsten för samhället är mångdubbelt större. Och viktigast; att de enskilde och deras anhöriga, inte minst barnen, slipper helvetet med att leva vid repets ände.

Häromåret flyttade sågen till modernare lokaler. Där finns nu plats för SFI-utbildning, gymnasieskola och svetsutbildning. Framförallt är det ensamkommande flyktingar från Eritrea, Somalia och Afghanistan som yrkesutbildar sig parallellt med att de arbetar vid sågen. Efter några år lämnar de Solkraft som svetsare.

Gymnasieskolor i kommunen skickar elever som håller på att falla ur samhället, med bussar ner till sågen. Där finns ron för att studera. Där finns människorna som av egen erfarenhet kan berätta om missbrukets och kriminalitetens helvete. Där får de möta människorna som flytt krigets inferno.

Ett gäng gör brasved av björk som förpackas i små jutesäckar och säljs över hela Sverige. Under högsäsong kommer en långtradare om dagen för att hämta ved. En annan avdelning är underleverantör till en av Västerbottens största sågar. En tredje tillverkar Friggebodsliknande hus. Sedan en dos SFI och en lektion i skönlitteratur.

För många som börjar vid sågen är det första riktiga jobbet. De möts med respekt. De ser chansen. Då kommer man i tid till jobbet, då går man inte tidigare till rasten eller myglar på annat sätt.

Allt bygger på ett mycket nära samarbete mellan kommun, landsting och stat. Sådant som alla säger sig hålla på med – utan resultat. Motsatsen till ett hindersinriktat samhälle. Istället humanism kopplat med en dos bondförnuft.

Leif Stenberg